

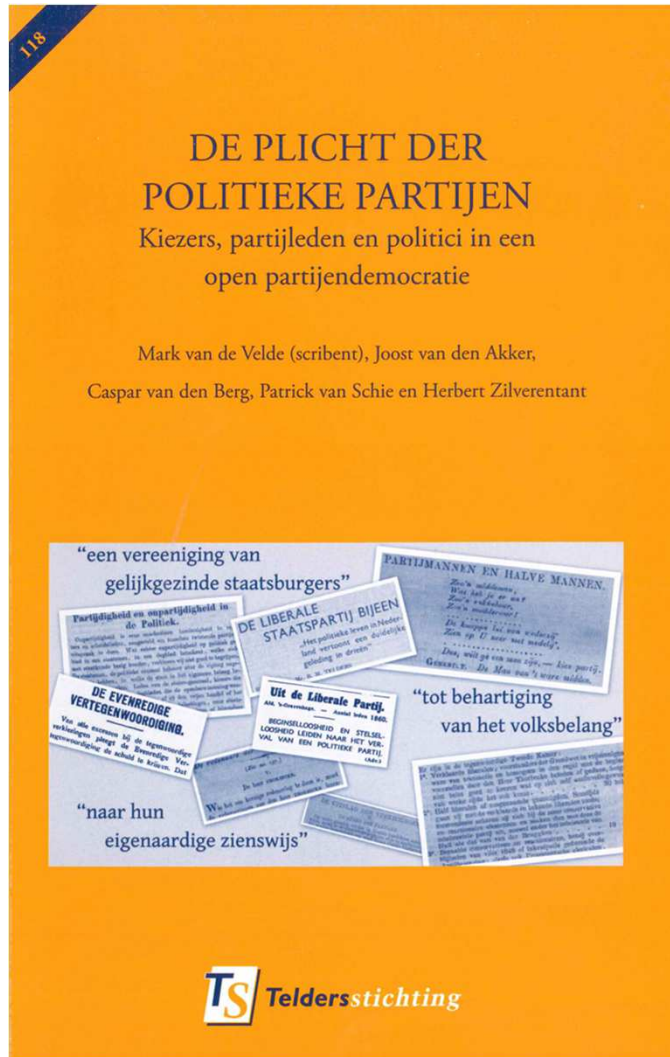


# Politieke representatie, partijen, leden

**Gerrit Voerman**

Documentatiecentrum Nederlandse Politieke  
Partijen (DNPP)

Rijksuniversiteit Groningen





# Stellingen

- › Stelling 1: Politieke representatie kan ook zonder politieke partijen
- › Stelling 2: Een politieke partij kan ook zonder leden



# Stelling 1: Politieke representatie zonder politieke partijen (1)

1. functionele representatie 'van boven af', via beroepsorganisaties of 'standen' (corporatisme)
2. functionele representatie 'van onderop', via arbeidersraden (radendemocratie)
3. territoriale representatie door (lokaal bekende) personen



# Stelling 1: Politieke representatie zonder politieke partijen (2)

4. 'sortitieve' representatie door middel van loting
5. 'virtuele' of digitale representatie: via internet en/of opiniepeilingen

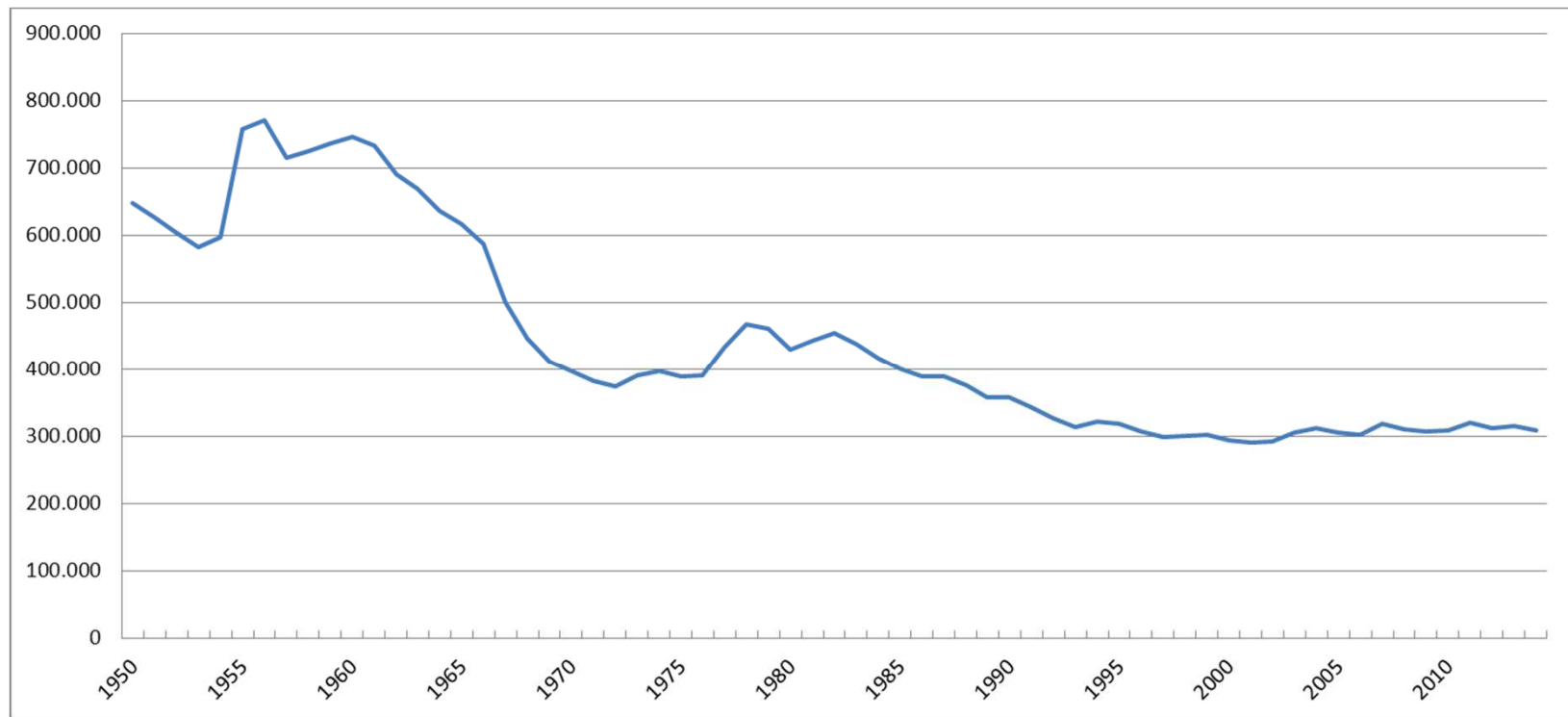


## **Stelling 2: Een politieke partij kan zonder leden (1)**

- > gezamenlijk ledental
- > organisatiegraad
- > nuancering: ledental bestuurderspartijen/  
overige partijen
- > gemiddelde leeftijd partijleden

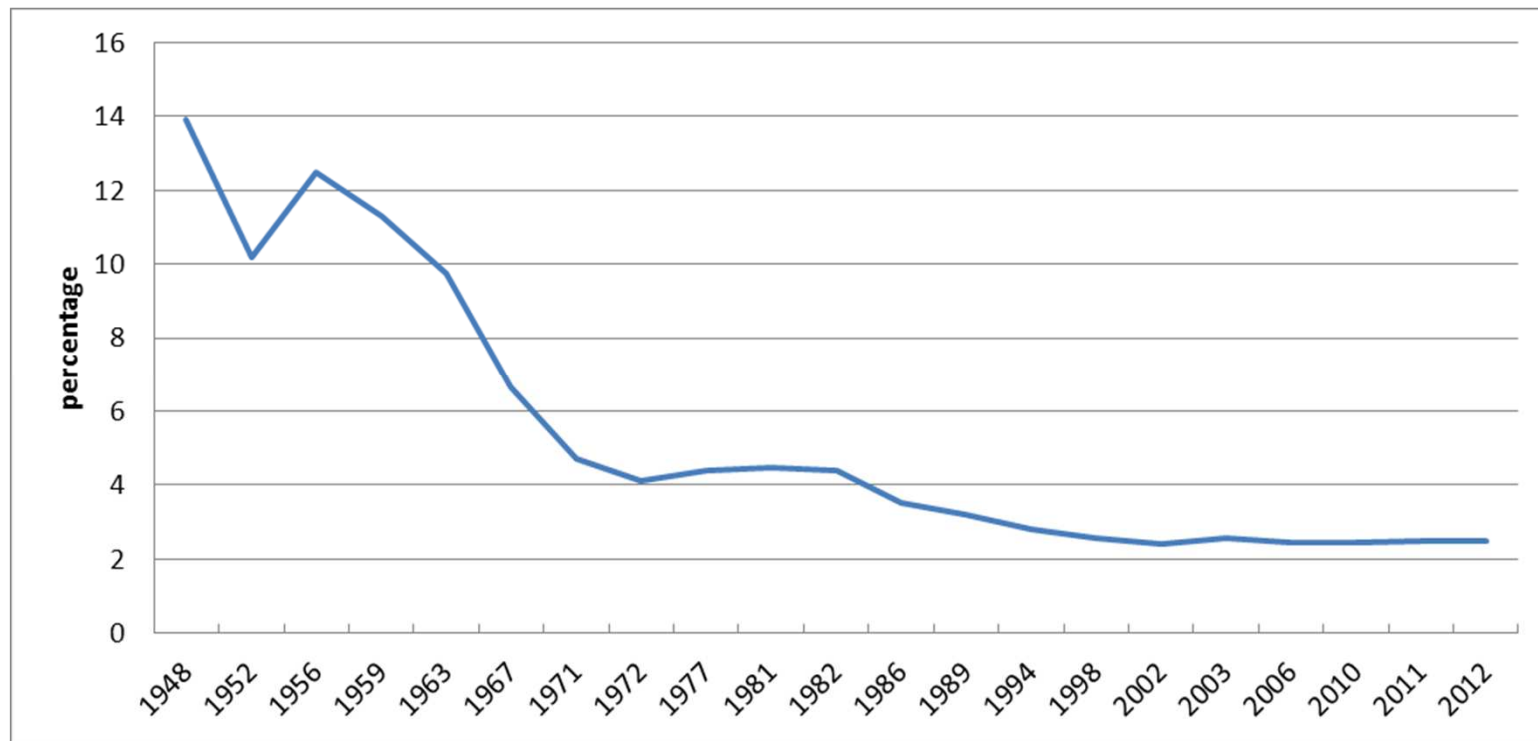


# Gezamenlijk ledental van de Nederlandse partijen, 1950-2014





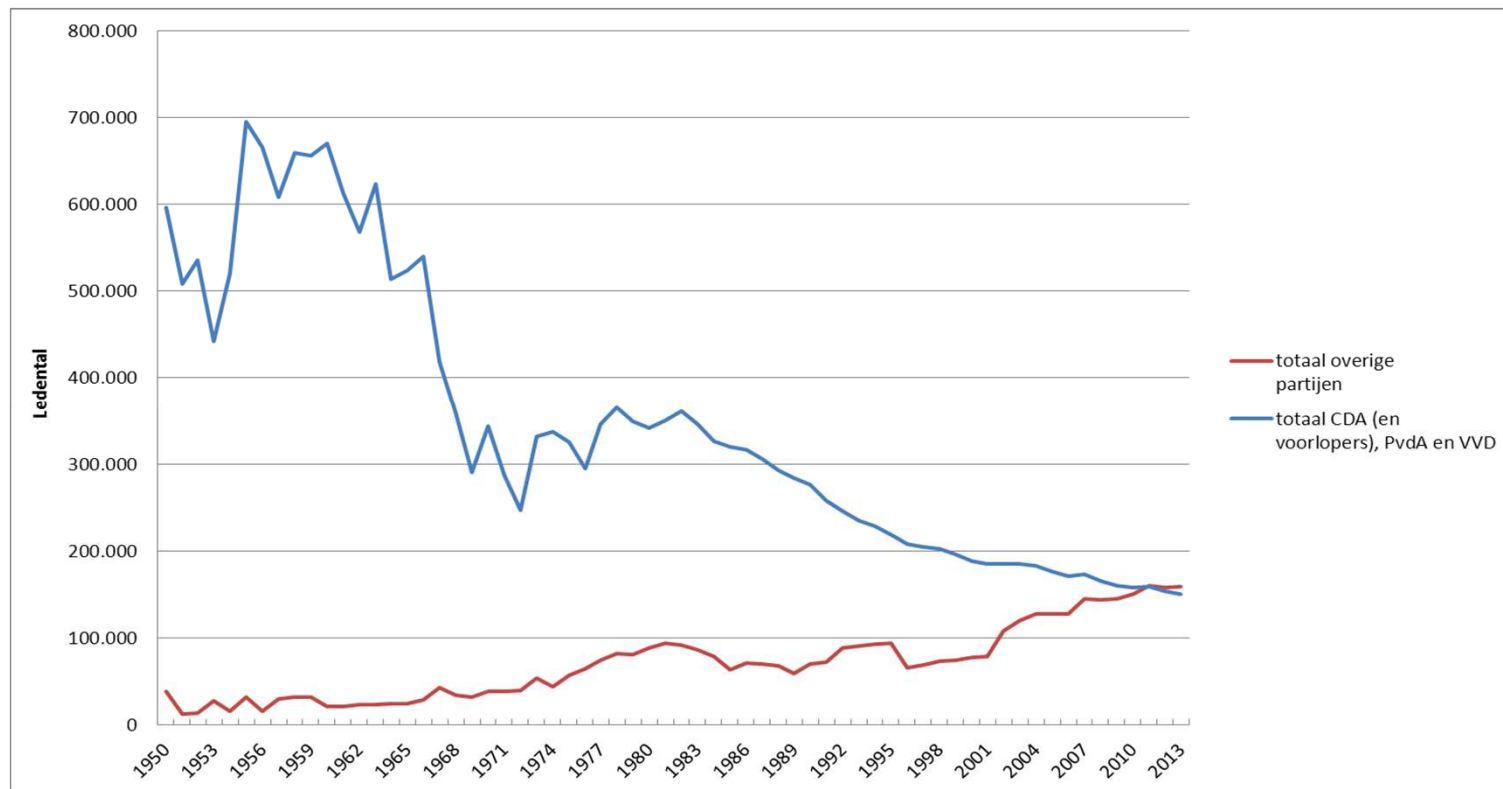
# Percentage kiezers dat partijlid is, 1948-2012





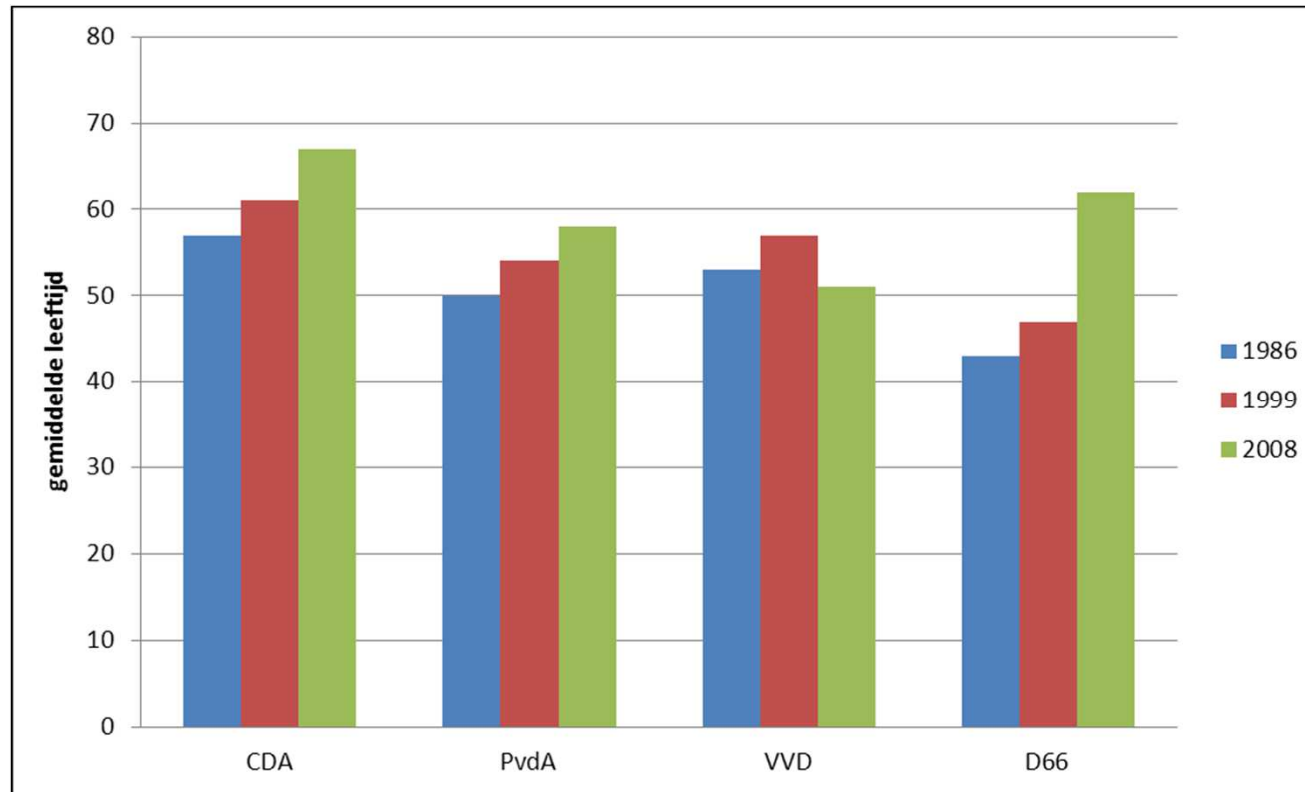


# Gezamenlijk ledental van CDA (en voorlopers), PvdA, VVD en D66 t.o.v. de overige partijen, 1950-2013





## Gemiddelde leeftijd leden CDA, D66, PvdA en VVD, 1986, 1999 en 2008







## Stelling 2: Een politieke partij kan zonder leden (2)

Martin Bosma:

*'De constructie van de ledenpartij werkt... verstorend voor de democratie. De ledenloze partij betekent het toevoegen van elementen van de directe democratie aan de indirecte (representatieve) democratie.'* [p. 215]



## **Stelling 2: Een politieke partij kan zonder leden (3)**

Belang van leden:

- > recruteringsreservoir
- > inkomstenbron
- > intermediaire rol samenleving/staat
- > legitimiteit partijen en partijstelsel